

บทความวิจัย

เรื่อง การศึกษารูปแบบการทำวัตร-สวดมนต์ของชุมชนวัดพระแก้ว อำเภอเมือง เชียงราย จังหวัดเชียงราย

A Study of Problems for The Use of Prayer – Prayers of the Community
WatPhra Kaew, Muang Chiang Rai, Chiang Rai

ดร.ฤทธิชัย แกมनाค

พระครูวิมลศิลปกิจ (เรื่องฤทธิ ธนปณโณ)

วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอการศึกษา รูปแบบการทำวัตร-สวดมนต์ของชุมชนวัดพระแก้ว อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า

๑) พฤติกรรมการทำวัตร-สวดมนต์ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการทำวัตร-สวดมนต์พบว่า ส่วนใหญ่ของผู้ตอบแบบสอบถามเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่า ๕ ครั้ง ได้รับข้อมูลข่าวสารการทำวัตร-สวดมนต์จากการมีผู้นำ / ชักชวน และผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมครอบครัวละ ๑-๒ คน

๒) ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่มาสวดมนต์ที่วัดพระแก้ว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อาคารสถานที่ ศาสนพิธี วิธีการสอน และทัศนคติเกี่ยวกับอานิสงส์ของการสวดมนต์ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจในระดับมาก

๓) ข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมกิจกรรมทำวัตรสวดมนต์ ได้แก่ ต้องการให้มีพื้นที่ในการทำวัตรกว้างขวางกว่านี้ เพื่อบรรจุคนได้เพียงพอ อยู่ในระดับมาก ต้องการให้เพิ่มวันสวดมนต์ขึ้นอีกประมาณ ๒-๓ วันต่อสัปดาห์ ชมรมสวดมนต์วันเสาร์ควรมีกิจกรรมให้มากกว่านี้ และ ผู้สอนหรือผู้บรรยายควรใช้คำพูดและอธิบายให้เข้าใจมากกว่านี้ ไม่ควรใช้ภาษาบาลี นิทานชาดกบางครั้งยากเกินไป

๔) แรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรมทำวัตร สวดมนต์ พบว่าทั้งหมดของผู้ตอบแบบสอบถามมีความเชื่อในพระพุทธศาสนาและสวดมนต์เดิมอยู่แล้ว แต่ยังไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม รองลงมาได้แก่ ผู้ปกครองพาลูกหลานเข้าวัด ส่วนใหญ่มาทำครอบครัวและการฝึกสมาธิภาวนา สาเหตุการเลือกเข้าร่วมกิจกรรมทำวัตรสวดมนต์ที่วัดพระแก้ว พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วน

ใหญ่พักอยู่ที่ใกล้วัดพระแก้ว มีความสะดวกในการเดินทาง รองลงมาได้แก่ มีความผูกพันกับวัดพระแก้ว และทำให้จิตใจสงบ

๕) ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมทำวัตรสวดมนต์ พบว่าส่วนใหญ่ของผู้ตอบแบบสอบถามได้รับความสุขและใจสงบ และการนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

abstract

The purpose of this research is to study the format of Chanting at Prakeaw Community, Muang District, Chiang Rai Province. The study included : Venue, Religious Ceremony and Instructional methods. The sampling groups of the study were selected by Simple Random Sampling, the numbers of population is ๑๒๐ people. The data collection instruments were selected by using the questionnaires asking and interview questions. The data was analyzed through computerized calculations for finding percentage, average and standard deviation.

The results of this research are as follows:

๑) Chanting behavior participants found that most respondents attend activities more than ๕ times. They receive information concerning chanting from advisor / solicitation to participate the activity and each family has participated the activity about ๑-๒ people.

๒) Satisfaction of participants at Wat Phra Kaew found that in total is in a high level and when considered on each aspect selectively found that Venue, Religious Ceremony and Instructional methods and attitudes about result of chanting merit is in a high level.

๓) Suggestions from Chanting participants are that there should be wider space of venue for chanting activity in order that able to receive more number of participants, increasing ๒-๓ days per week for chanting activity, should have more activity and instructor should rather use simple language than using Pali language in order to easy understand, should not use Pali language and the Jataka tales as sometimes, is too hard to understand.

๔) Motivation of Chanting Participants attend the activity found that all has believed in Buddhism and chanting, but they have never attended the activity. Second

rank is to come to the temple with their family and practice meditation that can lead them to peaceful mind. Result of choosing participant the activity at Wat Phra Kaew found that most respondents live near the temple and convenient to travel there. Final rank is that they have close link with Wat Phra Kaew and can lead them to have peaceful mind.

๕) Significance of the study outcome is that most of the participants of the activity said they were able to have their mind in peace and able to apply in their daily living.

๑. บทนำ

จากสภาพปัญหาของสังคมไทยในปัจจุบันที่มีความซับซ้อนยุ่งเหยิง ทั้งด้วยปัญหา ยาเสพติด ปัญหาเยาวชน ปัญหาเศรษฐกิจ เป็นต้น ปัญหาทั้งหมดต่างมีพื้นฐานจากระบบครอบครัวที่อ่อนแอ ผู้ปกครองไม่มีเวลาให้ลูกหลาน เด็กไม่เชื่อฟังผู้ใหญ่ ขาดการอบรมปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมของพระศาสนา ขาดกรอบศีลธรรมในการควบคุมตนเองถูกชักนำตามกระแสบริโภคนิยมอย่างไร้สติ การแก้ปัญหาดังกล่าวต้องเริ่มจากการสร้างระบบครอบครัวแบบพุทธ ที่เข้มแข็งด้วยการอาศัยประเพณีและพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นสื่อกลาง ให้ครอบครัว ได้ร่วมกิจกรรมกัน สร้างความรัก ความสามัคคี ความอบอุ่นในสังคมครอบครัว

ศาสนาทุกศาสนามีการสวดมนต์หรือคาถาประกอบพิธีกรรม ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่มีมาตั้งแต่ครั้งบรรพกาล แม้แต่ในศาสนาพราหมณ์ก็ได้นิยมสวดกันมาดังที่เรียกกันว่า สวดยามมนต์ ร่ายมนต์ เพื่อความทรงจำพระเวทบ้าง เพื่อเป็นสิริมงคลบ้าง ในทางพระพุทธศาสนาก็มีการสวดสาธยายเช่นเดียวกัน ในขั้นต้นเพียงสวดสาธยายเพื่อความทรงจำพระพุทธรวจนะเท่านั้น เมื่อชาวบ้านได้ยินพระสงฆ์สวดสาธยายก็พากันอนุโมทนาและได้ถือกันว่า การได้ยินพระสงฆ์สวดสาธยายเช่นนั้นเป็นสิริมงคล ในสมัยนั้นยังไม่มีคัมภีร์ที่จะได้จดจารึก ต้องท่องจำทรงกันด้วยวาจา จำหลักคำสอนที่เรียกว่า มุขปาฐะ คือการท่องจำให้ขึ้นใจจนติดปาก^๑ เมื่อมีเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งเกิดขึ้น พระสงฆ์ก็ใช้สวดสาธยายพระพุทธรวจนะนั้นตามสมควรแก่เหตุการณ์

เกี่ยวกับการสวดมนต์นี้มีเรื่องเล่าในวรรณคดีบาลีว่า เมื่อคราวเมืองเวสาลีเกิดโรคระบาดทำให้คนและสัตว์ตายไปเป็นจำนวนมาก พระอานนท์ ได้ไปยังที่นั่นแล้วสวดรัตนสูตร โรคนั้น ก็

^๑ พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖), หน้า ๑๘๘.

ระงับไป^๒ นอกจากนี้เมื่อครั้งพระผู้มีพระภาคทรงประชวรก็โปรดให้พระจุนทเถระสวดโพชฌงค์ปริตร ถวาย^๓ และต่อมาก็ขุทั้งหลายไปบำเพ็ญสมณธรรมในป่า ถูกพวกอมนุษย์รบกวน กลับมาเฝ้ากราบทูลพระผู้มีพระภาค พระองค์โปรดให้สวดกรณียเมตตสูตรแล้วอยู่ต่อไป ภัยเหล่านั้นก็ไม่มี^๔

ครั้นเมื่อมาถึงสมัยที่ได้จดจารึกพระพุทธวจนะนั้น ๆ ไว้เป็นหลักฐานแล้วกฤตบุตรที่จะขอกกล่าวจำทรงอย่างแต่ก่อนก็น้อยลง ๆ จำทรงได้แล้วก็บอกกัน ต่อ ๆ ไป เป็นไปในทำนองว่า บอกให้ท่องไปวันละเล็กละน้อยตามกำลังปัญญาทรงจำของผู้นั้น เมื่อได้รับบอกไปแล้ว ต้องไปท่องจนกว่าจะขึ้นปาก ที่ท่องได้ไว้แล้ว ต้องคอยสวดสาธยายไว้อีกเพื่อกันหลงลืม ด้วยเหตุที่ถือกันว่าเป็นสิริมงคล และสามารถที่จะป้องกันภัยอันตรายได้นั้น จึงพากันนิยมการสวดสาธยาย เป็นไปทั้งทางวัดและทางบ้าน ภิกษุสามเณรและอุบาสกอุบาสิกาได้สวดเป็นประจำ เช่น ทำวัตรไหว้พระเป็นต้น ในบางสมัยเมื่อปรารถนาเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งก็อาราธนาพระสงฆ์สวดเพื่อ สิริมงคลบ้าง เพื่อเจริญความสังเวชบ้าง เมื่อมีความนิยมการสวดมนต์มากขึ้น ต่อมาก็เลยนิยมเป็นพิธีทั้งในพระราชพิธีและพิธีของประชาชนทั่วไป^๕ ทำวัตรสวดมนต์เช้า-เย็น มีลักษณะสืบเนื่องจากการประเพณีการรักษาพระศาสนาตั้งแต่สมัยที่พระพุทธเจ้าปรินิพพานพระองค์ได้มอบธรรมวินัย หรือซึ่งอยู่ในรูปของพระไตรปิฎกภาษาบาลีในปัจจุบัน ให้เป็นศาสดาแทนพระองค์ จึงเป็นหน้าที่ของพระสงฆ์สาวกจะต้องศึกษาเล่าเรียน ท่องบ่นสวด หรือสาธยายพระพุทธพจน์เหล่านั้นแล้วนำมาสั่งสอนสืบต่อกัน

เมื่อเวลาผ่านไปพระพุทธศาสนาก็ได้มีวิวัฒนาการ และเผยแผ่ไปยังนานาประเทศตามกาลสมัย แต่วัฒนธรรมด้านการสวดมนต์เป็นธรรมเนียมนั้น ก็ได้มีการสืบทอดเรื่อยมาควบคู่ ไปกับการธำรงรักษาคำสอนของพระพุทธองค์ได้โดยการสืบทอดกัน และการสวดเพื่อท่องจำหลักคำสอนที่เรียกว่า มุขปาฐะ คือการท่องจำให้ขึ้นใจจนติดปาก ในเชิงมุขปาฐะและบางส่วนก็ได้กลายมาเป็นบทสวดที่มุ่งจะก่อให้เกิดอานุภาพ ดังจะเห็นได้จากผลงานของ พระอรรถกถาจารย์(ลังกา) ในยุคหลังที่ได้บันทึกเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับบทสวดมนต์ที่พระสงฆ์ อุบาสก-อุบาสิกา ในสมัยนั้นนิยม สวดสาธยายบทสวดที่เรียกว่า พระปริตร เมื่อสมัยพระพุทธศาสนาเข้าไปสู่ลังกา ได้มีความพยายาม โดยเฉพาะจากฝ่ายคฤหัสถ์ที่อาราธนาพระสงฆ์ให้สวดมนต์ เพื่ออวยชัยให้พรโดยเลือกเฉพาะบทสวดที่เป็นการให้ศีล ให้พร เพิ่มสวัสดิมงคลแก่ผู้ฟัง จึงเกิดประเพณีการสวดพระปริตรขึ้นในลังกาสมัยโบราณ

^๒ คุรยละเอียดใน ขุ.ขุ.(ไทย) ๒๕/๑-๑๘/๙-๑๔.

^๓ คุรยละเอียดใน ส.ม.(ไทย)๑๙/๑๙๗/๑๓๐-๑๓๑.

^๔ คุรยละเอียดใน ขุ.ขุ.(ไทย) ๒๕/๑-๑๐/๒๐-๒๒.

^๕ พระญาณวโรดม(สนธิ์ กิจจกาโร), เอกเทศสวดมนต์และศาสนพิธี, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาภูมิภววิทยาลััย, ๒๕๒๗), หน้า๑.

ในฐานะที่พุทธศาสนาเป็นศูนย์รวมด้านจิตใจของคนไทย สมควรอย่างยิ่งที่คนไทยผู้นับถือ พระพุทธศาสนาจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสวดมนต์เป็นขั้นพื้นฐาน เพราะชีวิตในปัจจุบัน ถือว่าเป็นวิถีชีวิตของชาวพุทธส่วนหนึ่ง พุทธศาสนิกชนควรปฏิบัติโดยการสวดมนต์ได้ถูกต้องจึงจะถือว่า เป็นชาวพุทธอย่างแท้จริง และการสวดมนต์ก็คือคำศักดิ์สิทธิ์ ที่พระสงฆ์คัดเลือก มาจากไตรปิฎก ซึ่งเป็นพุทธพจน์จึงเรียกว่า พุทธมนต์ คือ คำศักดิ์สิทธิ์ของพระพุทธเจ้าที่พระสงฆ์สาวกของพระองค์มีสมาธิจิตอันแน่วแน่สวดพร้อม ๆ กันเพื่อให้สัมฤทธิ์ตามความหมายแห่งถ้อยคำพุทธพจน์ที่นำมาสวดนั้นความมุ่งหมายของการสวดพระปริตรเป็นคำที่อุบาสกอุบาสิกาในประเทศไทยปัจจุบัน

การที่บุคคลในครอบครัวได้ทำวัตรสวดมนต์ปฏิบัติธรรมร่วมกันย่อมเป็นประโยชน์มหาศาล มีความเข้มแข็งในการต่อสู้ปัญหา มีพลังในการเอาชนะความชั่ว สร้างเกราะคุ้มครองตนเอง และสร้างสังคมสันติสุขให้เกิดขึ้น โครงการทำวัตรสวดมนต์ เป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง จากเหตุผลที่โครงการทำวัตรสวดมนต์ของวัดพระแก้ว มีความสำคัญต่อสังคมและมีประโยชน์ต่อสังคมดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงเห็นสมควรว่าควรมี การประเมินโครงการการทำวัตรสวดมนต์ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาและวิจัยในเชิงลึกต่อไป

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษารูปแบบการทำวัตร-สวดมนต์ของประชาชนในชุมชนวัดพระแก้ว อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย

๑.๒.๒ เพื่อประเมินผลการจัดกิจกรรมการทำวัตร-สวดมนต์ ของชุมชนวัดพระแก้ว อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย

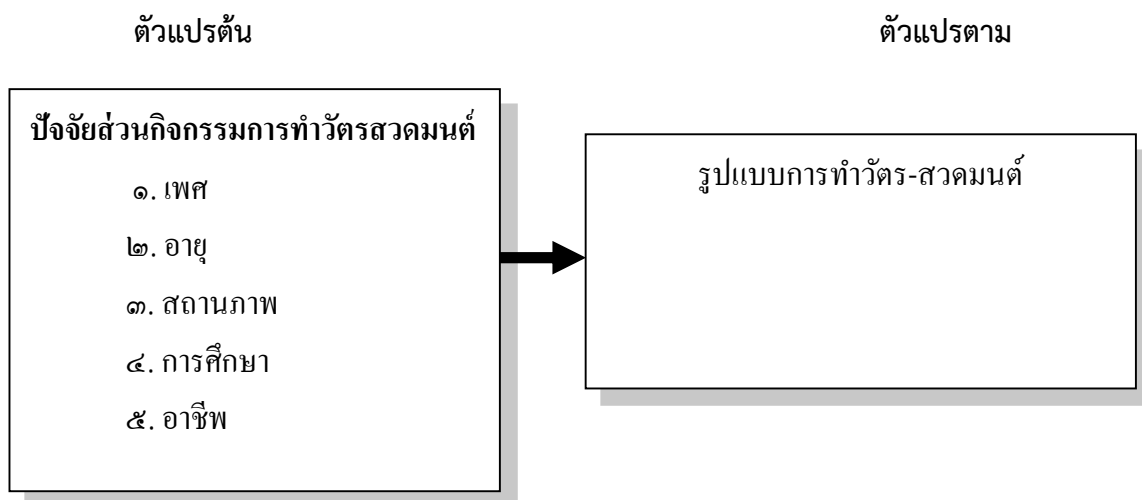
๓. ขอบเขตการวิจัยและกรอบแนวคิด

๓.๑ ขอบเขตด้านประชากร

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงราย ที่อยู่รอบ ๆ วัดพระแก้ว ตำบลเวียง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย จำนวน ๑๕๐ หลังคาเรือนระหว่าง เดือน กุมภาพันธ์ ถึง พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๓

๓.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

เมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาตามหลักการทฤษฎีและแนวคิดการทำวัตร-สวดมนต์ของชุมชนวัดพระแก้ว สามารถกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย แสดงเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภูมิที่ ๑ กรอบแนวคิดการวิจัย

๔. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องศึกษารูปแบบการทำวัตร-สวดมนต์ของชุมชน วัดพระแก้ว อำเภอเมือง เชียงราย จังหวัดเชียงราย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนต่างๆ ดังต่อไปนี้

๔.๑ รูปแบบการวิจัย

ประกอบด้วยวิธีการวิจัย ๒ ลักษณะ คือ

๑. การวิเคราะห์เอกสาร(Documentary Research) พระไตรปิฎก ตำราวิชาการ หนังสือทางพระพุทธศาสนา ตลอดจนบทความที่เกี่ยวข้องกับการทำวัตรสวดมนต์

๒. ใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ โดยสอบถามเกี่ยวกับสถานที่ ศาสนพิธี และวิธีการสอน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปประกอบกับการวิเคราะห์เชิงเอกสาร

๔.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

๔.๒.๑ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พุทธศาสนิกชนในเขตเทศบาลนคร เชียงราย ที่อยู่รอบ ๆ วัดพระแก้ว ตำบลเวียง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย ที่มาทำวัตร-สวดมนต์ เฉพาะวันเสาร์จำนวน ๑๕๐ คน

๔.๒.๒ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้เลือกโดยวิธีเจาะจง (Purposive) จากประชากรที่มาทำวัตร-สวดมนต์ที่วัดพระแก้ว อายุระหว่าง ๑๒ ถึง ๗๐ ปีจำนวนทั้งหมด ๑๒๐ คน

๔.๓ เครื่องมือที่เก็บรวบรวมข้อมูล

๔.๓.๑ วิธีการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยดำเนินการดังนี้

(๑) ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวกับสภาพปัญหา การทำวัตรสวดมนต์ของชุมชน วัดพระแก้ว จังหวัดเชียงราย แล้วกำหนดเป็นปัจจัยสำหรับการสร้างข้อคำถาม

(๒) การสร้างแบบสอบถาม โดยกำหนดให้มี ๕ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิด ให้เลือกตอบเกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ จำนวนที่เข้ามาสวดมนต์ แหล่งข้อมูลข่าวสารการสวดมนต์ที่ได้รับ จำนวนบุคคลที่เข้าร่วมทำวัตรสวดมนต์ จำนวน ๘ ข้อ

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามถึงรูปแบบของการร่วมกิจกรรมทำวัตร-สวดมนต์ แบ่งเป็น ๓ ด้าน ด้านที่ ๑ เกี่ยวกับสถานที่ จำนวน ๖ ข้อ ด้านที่ ๒ เกี่ยวกับศาสนพิธี จำนวน ๖ ข้อ ด้านที่ ๓ เกี่ยวกับวิธีการสอน จำนวน ๑๐ ข้อ

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติเกี่ยวกับอานิสงส์ของการสวดมนต์ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมทำวัตรสวดมนต์จำนวน ๑๐ ข้อ

ตอนที่ ๔ แบบสอบถามสิ่งที่ควรปรับปรุงและข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไปของทำวัตร-สวดมนต์ของชุมชน วัดพระแก้ว อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย

ตอนที่ ๕ สัมภาษณ์สภาพปัญหาในการทำวัตร-สวดมนต์ของชุมชน วัดพระแก้ว อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย คำถามจำนวน ๖ ข้อ

๔.๓.๒ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยได้ดำเนินการดังนี้

(๑) แจกแบบสอบถามผู้เข้าร่วมกิจกรรมทำวัตรสวดมนต์ที่วัดพระแก้ว อำเภอเมือง เชียงราย จังหวัดเชียงราย จำนวน ๑๒๐ ฉบับ

(๒) รับคืนแบบสอบถามจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมทำวัตรสวดมนต์ที่วัดพระแก้ว อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย ด้วยตนเอง จำนวน ๑๑๘ ฉบับ

(๓) ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถาม ปรากฏว่าได้รับแบบสอบถามมาจำนวนทั้งหมด ๑๑๘ ฉบับ

๕. สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ ได้แจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างผู้เข้าร่วมทำวัตรสวดมนต์ จำนวน ๑๒๐ ชุด ได้รับแบบถามคืนมาจำนวน ๑๑๘ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๓๓ ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ปรากฏผลสรุปดังนี้

๕.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง คิดเป็นร้อยละ ๗๒.๐ ด้านอายุ มีอายุระหว่าง ๓๖ – ๔๕ ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๔ รองลงมาคืออายุระหว่าง ๑๕ – ๒๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๒ ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๐ ด้านวุฒิการศึกษาพบว่าจบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๕ สำหรับด้านอาชีพ พบว่า รับราชการ และประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๐ สำหรับพฤติกรรมการทำวัตรสวดมนต์ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมพบว่า ส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมมากกว่า ๕ ครั้ง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๓ ด้านการได้รับข้อมูลข่าวสารการทำวัตร-สวดมนต์ พบว่าส่วนใหญ่มีผู้แนะนำ/ชักชวน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๘ และผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรม พบว่าส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมครอบครัวละ ๑ – ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๔.๕๒

๕.๒ ผลการศึกษารูปแบบของกิจกรรมทำวัตร-สวดมนต์ของชุมชนวัดพระแก้ว

จังหวัดเชียงราย พบว่า

รูปแบบของกิจกรรมเกี่ยวกับอาคารสถานที่ ในภาพรวม มีความพึงพอใจในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า พุทธศาสนิกชนมีระดับความพึงพอใจของการสวดมนต์เกี่ยวกับอาคารสถานที่ ระดับมากทุกเรื่อง

รูปแบบของกิจกรรมเกี่ยวกับศาสนพิธี ในภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า พุทธศาสนิกชนมีระดับความพึงพอใจของการสวดมนต์เกี่ยวกับด้านศาสนพิธี ระดับมากทุกเรื่อง

รูปแบบของกิจกรรมเกี่ยวกับศาสนวิธีการสอน ในภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า พุทธศาสนิกชนมีระดับความพึงพอใจของการสวดมนต์เกี่ยวกับวิธีการสอน ระดับมากทุกเรื่อง ยกเว้นเรื่องมีขั้นตอนในการแสดงธรรมที่ชัดเจน เข้าใจง่าย ซึ่งมีระดับความพึงพอใจระดับดีมาก

ทัศนคติเกี่ยวกับอานิสงส์ของการสวดมนต์ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมทำวัตรสวดมนต์ในภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า พบว่าทัศนคติเกี่ยวกับอานิสงส์ของการสวดมนต์ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมทำวัตรสวดมนต์มากทุกเรื่อง

๕.๓ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ของพุทธศาสนิกชน ที่มาสวดมนต์ ที่ วัดพระแก้ว

ผลการวิจัยพบว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมทำวัตรสวดมนต์ มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบการทำวัตรสวดมนต์สรุปได้ดังนี้ อยากรให้มีพื้นที่ในการทำวัตรกว้างมากกว่านี้ จะได้บรรจุคนได้เพียงพอ มากที่สุด อยากรให้เพิ่มวันสวดมนต์ขึ้นอีก ประมาณ ๒-๓ วันต่อสัปดาห์ อยากรให้ทำอย่างนี้ตลอดไป และชมรมสวดมนต์วันเสาร์ควรมีกิจกรรมให้มากกว่านี้ วิทยากรควรใช้คำพูดในการสอนให้เข้าใจมากกว่านี้ ไม่ต้องใช้ภาษาบาลี นิทานบางครั้งยากเกินไป ตามลำดับ

๕.๔ สรุปการสัมภาษณ์สภาพปัญหาในการทำวัตร-สวดมนต์ของชุมชนวัดพระแก้ว อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย

ประเด็นคำถามเรื่องแรงจูงใจอะไรในการเข้าร่วมกิจกรรมทำวัตรสวดมนต์ พบว่าส่วนใหญ่มีเชื่อในพระพุทธศาสนาและสวดมนต์อยู่แล้ว แต่ยังไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม รองลงมาได้แก่ พาลูกเข้าวัด มากันทั้งครอบครัวและการสวดมนต์ทำให้จิตใจสงบ เป็นต้น

ประเด็นคำถามเรื่อง สาเหตุการเลือกเข้าร่วมกิจกรรมทำวัตรสวดมนต์ที่ วัดพระแก้ว พบว่าส่วนใหญ่ อยู่ใกล้บ้าน สะดวกในการเดินทาง รองลงมาได้แก่ มีความผูกพันกับวัดพระแก้ว เป็นต้น

ประเด็นคำถามเรื่อง ผลที่คาดว่าจะได้รับผลอย่างไรในการเข้าร่วมกิจกรรมทำวัตรสวดมนต์ พบว่าส่วนใหญ่ได้รับความสุขและใจสงบ รองลงมาได้แก่ทำให้มีสมาธิ และทำให้จิตใจสงบ เป็นต้น

ประเด็นคำถามเรื่องการนำความรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมทำวัตรสวดมนต์ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน พบว่าส่วนใหญ่ การสวดมนต์ทำให้มีจิตใจสงบ มีการไตร่ตรองมากขึ้น รองลงมาได้แก่ทำให้มีสมาธิมากขึ้น และการนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นต้น

๕.๕ จากการวิจัย เรื่องศึกษาสภาพปัญหาการทำวัตร-สวดมนต์ของชุมชน วัดพระแก้ว อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย พบประเด็นที่สำคัญและควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

ความพึงพอใจของการร่วมกิจกรรมทำวัตร-สวดมนต์ของชุมชนวัดพระแก้ว จังหวัดเชียงราย จากผลการวิจัยพบว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมทำวัตร - สวดมนต์มีความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาและได้รับการฝึกสอนมาอย่างดี เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจของการร่วมกิจกรรมทำวัตร-สวดมนต์ของชุมชนวัดพระแก้วทุกเรื่อง ยกเว้น มีขั้นตอนในการแสดงธรรมที่ชัดเจน เข้าใจง่าย ซึ่งมีความพึงพอใจมากที่สุด

ทัศนคติเกี่ยวกับอานิสงส์ของการสวดมนต์ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมทำวัตรสวดมนต์ จากผลการวิจัยพบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทำวัตรสวดมนต์ มีทัศนคติเกี่ยวกับอานิสงส์ของการ สวดมนต์

โดยรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้ที่มาสวดมนต์มีความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาและได้รับการฝึกสอนมาอย่างดี รวมทั้งมีเข้าใจเกี่ยวกับการทำวัตรสวดมนต์ เป็นอย่างดี

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยมีความเห็นโดยสรุปว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทำวัตร-สวดมนต์นั้น ส่วนใหญ่ต้องการทำวัตร-สวดมนต์ มีการแสดงธรรม ด้วยภาษาที่มีความเข้าใจง่าย นอกจากนั้นผู้เข้ากิจกรรมต้องการความสงบ ความสุข และสมาธิ จึงพาลูกหลานเข้าวัดเพื่อให้เรียนรู้ พุทธศาสนา

จากการวิจัยครั้งนี้ ได้แจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างผู้เข้าร่วมทำวัตรสวดมนต์ จำนวน ๑๒๐ ชุด ได้รับแบบถามคืนมาจำนวน ๑๑๘ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๓๓ ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ปรากฏผลสรุปดังนี้

๕.๖ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง คิดเป็นร้อยละ ๗๒.๐ ด้านอายุ มีอายุระหว่าง ๓๖ - ๔๕ ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๔ รองลงมาคืออายุระหว่าง ๑๕ - ๒๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๒ ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๐ ด้านวุฒิการศึกษาพบว่าจบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๕ สำหรับด้านอาชีพ พบว่า รับราชการ และประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๐ สำหรับพฤติกรรมการทำวัตรสวดมนต์ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมพบว่า ส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมมากกว่า ๕ ครั้ง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๓ ด้านการได้รับข้อมูลข่าวสารการทำวัตร-สวดมนต์ พบว่าส่วนใหญ่มีผู้แนะนำ/ชักชวน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๘ และผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรม พบว่าส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมครอบครัวละ ๑ - ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๔.๕๒

๕.๗ ผลการศึกษารูปแบบของกิจกรรมทำวัตร-สวดมนต์ของชุมชนวัดพระแก้ว

จังหวัดเชียงราย พบว่า

รูปแบบของกิจกรรมเกี่ยวกับอาคารสถานที่ ในภาพรวม มีความพึงพอใจในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า พุทธศาสนิกชนมีระดับความพึงพอใจของการสวดมนต์เกี่ยวกับอาคารสถานที่ ระดับมากทุกเรื่อง

รูปแบบของกิจกรรมเกี่ยวกับศาสนพิธี ในภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า พุทธศาสนิกชนมีระดับความพึงพอใจของการสวดมนต์เกี่ยวกับด้านศาสนพิธี ระดับมากทุกเรื่อง

รูปแบบของกิจกรรมเกี่ยวกับศาสนวิธีการสอน ในภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า พุทธศาสนิกชนมีระดับความพึงพอใจของการสวดมนต์เกี่ยวกับวิธีการสอน ระดับมากทุกเรื่อง ยกเว้นเรื่องมีขั้นตอนในการแสดงธรรมที่ชัดเจน เข้าใจง่าย ซึ่งมีระดับความพึงพอใจระดับดีมาก

ทัศนคติเกี่ยวกับอานิสงส์ของการสวดมนต์ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมทำวัตรสวดมนต์ในภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า พบว่าทัศนคติเกี่ยวกับอานิสงส์ของการสวดมนต์ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมทำวัตรสวดมนต์มากทุกเรื่อง

๕.๘ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ของพุทธศาสนิกชน ที่มาสวดมนต์ ที่ วัดพระแก้ว

ผลการวิจัยพบว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมทำวัตรสวดมนต์ มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบการทำวัตรสวดมนต์สรุปได้ดังนี้ อยากรให้มีพื้นที่ในการทำวัตรกว้างมากกว่านี้ จะได้บรรจุคนได้เพียงพอ มากที่สุด อยากรให้เพิ่มวันสวดมนต์ขึ้นอีก ประมาณ ๒-๓ วันต่อสัปดาห์ อยากรให้ทำอย่างนี้ตลอดไป และชมรมสวดมนต์วันเสาร์ควรมีกิจกรรมให้มากกว่านี้ วิทยากรควรใช้คำพูดในการสอนให้เข้าใจมากกว่านี้ ไม่ต้องใช้ภาษาบาลี นิทานบางครั้งยากเกินไป ตามลำดับ

๕.๙ สรุปการสัมภาษณ์สภาพปัญหาในการทำวัตร-สวดมนต์ของชุมชนวัดพระแก้ว อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย

ประเด็นคำถามเรื่องแรงจูงใจอะไรในการเข้าร่วมกิจกรรมทำวัตรสวดมนต์ พบว่าส่วนใหญ่มีเชื่อในพระพุทธศาสนาและสวดมนต์อยู่แล้ว แต่ยังไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม รองลงมาได้แก่พาลูกเข้าวัด มากันทั้งครอบครัวและการสวดมนต์ทำให้จิตใจสงบ เป็นต้น

ประเด็นคำถามเรื่อง สาเหตุการเลือกเข้าร่วมกิจกรรมทำวัตรสวดมนต์ที่ วัดพระแก้ว พบว่าส่วนใหญ่ อยู่ใกล้บ้าน สะดวกในการเดินทาง รองลงมาได้แก่ มีความผูกพันกับวัดพระแก้ว เป็นต้น

ประเด็นคำถามเรื่อง ผลที่คาดว่าจะได้รับผลอย่างไรในการเข้าร่วมกิจกรรมทำวัตรสวดมนต์ พบว่าส่วนใหญ่ได้รับความสุขและใจสงบ รองลงมาได้แก่ทำให้มีสมาธิ และทำให้จิตใจสงบ เป็นต้น

ประเด็นคำถามเรื่องการนำความรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมทำวัตรสวดมนต์ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน พบว่าส่วนใหญ่ การสวดมนต์ทำให้มีจิตใจสงบ มีการไตร่ตรองมากขึ้น รองลงมาได้แก่ทำให้มีสมาธิมากขึ้น และการนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นต้น

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

๕.๒.๑ จากการวิจัย เรื่องศึกษาสภาพปัญหาการทำวัตร-สวดมนต์ของชุมชน วัดพระแก้ว อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย พบประเด็นที่สำคัญและควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

ความพึงพอใจของการร่วมกิจกรรมทำวัตร-สวดมนต์ของชุมชนวัดพระแก้ว จังหวัดเชียงราย จากผลการวิจัยพบว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมทำวัตร - สวดมนต์มีความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาและได้รับการฝึกสอนมาอย่างดี เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

มีความพึงพอใจของการร่วมกิจกรรมทำวัตร-สวดมนต์ของชุมชนวัดพระแก้วทุกเรื่อง ยกเว้น มีขั้นตอนในการแสดงธรรมที่ชัดเจน เข้าใจง่าย ซึ่งมีความพึงพอใจมากที่สุด

ทัศนคติเกี่ยวกับอานิสงส์ของการสวดมนต์ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมทำวัตรสวดมนต์ จากผลการวิจัยพบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทำวัตรสวดมนต์ มีทัศนคติเกี่ยวอานิสงส์ของการ สวดมนต์โดยรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้ที่มาสวดมนต์มีความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาและได้รับการฝึกสอนมาอย่างดี รวมทั้งมีเข้าใจเกี่ยวกับการทำวัตรสวดมนต์ เป็นอย่างดี

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยมีความเห็นโดยสรุปว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทำวัตร-สวดมนต์นั้น ส่วนใหญ่ต้องการทำวัตร-สวดมนต์ มีการแสดงธรรม ด้วยภาษาที่มีความเข้าใจง่าย นอกจากนั้นผู้เข้ากิจกรรมต้องการความสงบ ความสุข และสมาธิ จึงพาลูกหลานเข้าวัดเพื่อให้เรียนรู้ พุทธศาสนา

๖. เอกสารอ้างอิง

พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต). **พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์**. กรุงเทพมหานคร:

โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖.

พระญาณวโรดม(สนธิ์ กิจจกาโร). **เอกเทศสวดมนต์และศาสนพิธี**. กรุงเทพมหานคร :

โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๒๗.

พระธรรมวิมลโมลี. **ระเบียบปฏิบัติของชาวพุทธ**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมการศาสนา,

๒๕๔๓.

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). **อานุภาพพระปริตร**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ศิริพร สันถวาชาติ. **การปฏิบัติธรรมกับการอบรมพัฒนาร่างกายและจิตใจของผู้สูงอายุไทย**.

กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๒๕๕๑

สมเด็จพระพรยาจารย์ราชานุภาพ, **ตำนานพระปริตร**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ท่าพระจันทร์,

๒๕๑๑

สุชีพ ปุญญานุภาพ. **พระไตรปิฎกฉบับประชาชน**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหามกุฏราช

วิทยาลัย, ๒๕๓๓.

หนังสือรับรองการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วันที่.....

เรื่อง การรับรองการใช้ประโยชน์ของผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์

เรียน

ข้าพเจ้า..... ตำแหน่ง.....

ชื่อหน่วยงาน/องค์กร/ชุมชน.....

ที่อยู่.....

โทรศัพท์..... โทรสาร.....

ขอรับรองว่าได้มีการนำผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์ ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่อง

ซึ่งเป็นผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์ของ.....

โดยนำไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

- การใช้ประโยชน์เชิงวิชาการ เช่น การบรรยาย การสอน การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน
- การใช้ประโยชน์ด้านความรู้ในพระพุทธศาสนา
- การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ เช่น งานวิจัยและ/หรืองานสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสิ่งประดิษฐ์
- การใช้ประโยชน์เชิงนโยบายหรือระดับประเทศ
- การใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์/เป้าหมายของงานวิจัย/งานสร้างสรรค์

ช่วงเวลาที่น่าไปใช้ประโยชน์ ตั้งแต่.....จนถึง.....ซึ่งการนำ

ผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์ เรื่องนี้ไปใช้ประโยชน์นั้น ก่อให้เกิดผลดี ดังนี้

ขอรับรองว่าข้อความข้างต้นเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ

(.....)

ตำแหน่ง

หมายเหตุ: ท่านสามารถประทับตราของหน่วยงานในเอกสารนี้ได้ (ถ้ามี)

รายละเอียดเกี่ยวกับการนำงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ไปใช้อันก่อนประโยชน์อย่างเด่นชัด

คำชี้แจงเพิ่มเติม

การนำงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์มาใช้อันก่อนให้เกิดประโยชน์อย่างชัดเจน หมายถึง การมีหลักฐานแสดงว่าได้มีการนำผลงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ไปใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์หรือข้อเสนอแนะที่ระบุไว้ในรายงานการวิจัยอย่างถูกต้อง และมีหลักฐานปรากฏชัดเจนถึงการนำไปใช้จนก่อให้เกิดประโยชน์ได้จริง ประเภทของการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย และงานสร้างสรรค์ มีดังนี้

1. **การใช้ประโยชน์เชิงวิชาการ** เช่น การใช้ประโยชน์ในการให้บริการวิชาการ (สอน/ บรรยาย/ ฝึกอบรม) การใช้ประโยชน์ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน การเขียนตำรา แบบเรียน การใช้ประโยชน์ในด้านการให้บริการ หรือ เป็นงานวิจัยเพื่อต่อยอดโครงการวิจัย เป็นต้น
2. **การใช้ประโยชน์ในเชิงสาธารณะ** เช่น งานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ที่สร้างองค์ความรู้แก่สาธารณชนในเรื่องต่างๆ เช่น องค์ความรู้ในด้านศิลปวัฒนธรรม สาธารณสุข การบริหารจัดการสำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ประชาธิปไตยภาคประชาชน วิถีชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของประชาชน อันเป็นผลมาจากการนำข้อความรู้จากการวิจัยไปใช้ เป็นสิ่งที่สะท้อนถึงการนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์
3. **การใช้ประโยชน์ในเชิงนโยบาย หรือระดับประเทศ** เช่น งานวิจัยเชิงนโยบายไม่ว่าจะเป็นการนำผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ๆ ไปเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งของการประกาศใช้กฎหมาย หรือมาตรการต่าง ๆ โดยองค์กร หรือหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน
4. **การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์** เช่น งานวิจัยและ/หรืองานสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสิ่งประดิษฐ์ หรือผลิตภัณฑ์ซึ่งก่อให้เกิดรายได้ตามมา

ตัวอย่างหลักฐานการนำมาใช้อันก่อนให้เกิดประโยชน์อย่างชัดเจน

- หลักฐานที่แสดงผลที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมจากการนำสิ่งประดิษฐ์อันเป็นผลจากงานวิจัย หรืองานสร้างสรรค์มาใช้ตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย เช่น บันทึกรายงานซึ่งแสดงระยะเวลาที่สามารถลดได้ในการปกปิดเปลือกกุ้ง เมื่อนำเครื่องปกปิดเปลือกกุ้ง ซึ่งเป็นสิ่งประดิษฐ์จากการวิจัยไปใช้งาน เป็นต้น
- หลักฐานที่แสดงผลที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมจากการนำงานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน มาใช้ในการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนการสอนตามวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในงานวิจัย เช่น ผลจากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียน ผลจากการสัมภาษณ์อาจารย์ บันทึกรายงานผลการทดสอบวัดความรู้/ทักษะของนักศึกษา ที่แสดงได้ว่า นักศึกษามีพัฒนาการทางการเรียนดีขึ้น หรือมีพฤติกรรมระหว่างการเรียนรู้ดีขึ้น เป็นต้น
- หลักฐานที่แสดงผลที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมจากการนำนโยบาย/กฎหมาย/มาตรการ ที่เป็นผลมาจากงานวิจัยนโยบาย มาใช้ในองค์กร/คณะ/สถาบัน เช่น มีจำนวนคณาจารย์ ในสถาบันอุดมศึกษาที่ทำงานวิจัยด้านสหวิทยาการมากขึ้น หลังจากสถาบันฯ ได้กำหนดนโยบาย ที่จะผู้นำทางด้านการศึกษาวิจัยสหวิทยาการ ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 โดยนโยบายดังกล่าว เป็นผลจากการวิจัยนโยบายเพื่อกำหนดทิศทางการทำวิจัยของสถาบัน เป็นต้น
- หลักฐานที่แสดงผลที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม จากการนำหลักสูตรการสอน/ ทฤษฎีการสอน/ โสตทัศนูปกรณ์ ประกอบการเรียนการสอน/ ตำราประกอบการสอน ฯลฯ ที่เป็นผลจากการวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ มาใช้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เช่น ผลจากการสังเกตพฤติกรรมนักศึกษา ผลจากการสัมภาษณ์อาจารย์ บันทึกรายงานผลการทดสอบวัดความรู้/ ทักษะของนักศึกษาที่แสดงได้ว่า นักศึกษามีพัฒนาการทางการเรียนดีขึ้น หรือมีพฤติกรรมระหว่างการเรียนรู้ดีขึ้น เป็นต้น

หมายเหตุ สรุปรายละเอียดหลักฐานที่ปรากฏชัดเจนถึงการนำงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ไปใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในข้อเสนอโครงการ เช่น

- course syllabus
- ภาพถ่าย (โปรตรระบุ วัน เวลา สถานที่ กิจกรรม)
- หนังสือ ตำรา (โปรตรระบุหน้าทีนำไปใช้-อ้างถึง)

หน่วยงานได้นำบทความวิจัยนี้ไปใช้กรุณานำหนังสือรับรองการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์

มายิ่ง e-mail: kamnak2507@gmail.com

